

Kiállítási napló

A szövőszéktől a designig

Az idén májusban a hosszú vajúds után létrejött vásárhelyi Környezetünk tárgyai című kiállítás — úgy tűnik — elindított egy egészen új mozgást a tájegység iparművészeinek megismerésében, munkásságuk felmérésében. Ennek legújabb bizonyossága Németh Éva Munkácsy-díjas iparművészek, a békéscsabai Csaba Szőnyegszövő Hísz tervezőjének napokban megnyílt szegedi tárlata. A szegedi Móra Ferenc Múzeum kezdeményezése és pártfogása, valamint a szövetség jóindulatú segítőkészsége eredményeként nagyszabású reprezentatív kiállításon mutatja a szegedi Képtárban Németh Éva a kortárs magyar textilművészet egyik legszebb és legteljesebb eredményét. Az alkotó sajátos helyet foglal el a mind szélesebb, gazdagabb és ismertebb kortárs magyar textilművészet palettáján. Am kutatómunkája, kísérletezése a nehezebb és szigorúbb utat választotta, amikor a sokszorosítható szőnyeg és faliképek közötti lehetőségeinél állapodott meg a térteltek, plasztikus faliképek, egyedi csodák helyett.

Szinte a reménytelenség nézett farkasszemet, amikor friss diplomával zsebében, néhány évvel az Iparművészeti Főiskola szövőtanszakának elvégzése után a Békés megyei szövetséget tervezője lett. A kézműipari technológia és a mind nagyobb teret nyelő és követelő design kettősségét, ellentétes hatásait igyekezett műveivel föloldani és igazolni. Szőnyegait, faliképeit ugyanígy hagyományos szövőszéken, manuális technikával készíti, s fantáziagazdag alkotásait szorgos békési asszonyok sokszorozzák. Ez jelenti műveinek ipari hátterét, így lesznek egyedi munkái minden esztétikai ítélet elbíró tömegtermékek. Tipikusan „magyar design” ez, hisz Németh Éva munkásságának ipari háttere egy aránylag kis kapacitású ipari szövetséget a Viharsarok fővárosában, holott ezek az alkotások nagyipari sorozatgyártásra is alkalmasak, szinte programozhatóak. Találkozhatna hát művészi alapállás, szemlélet és alázat a környezetkultúra szeretésével növekvő tömegtermékekkel, azaz elfogadható áron juthatnának sorozatban gyártott, tartózkodóan nemes, egyszerű, hivalkodásmentes, nem önmagáért való szép szőnyegekre, ha léphetne legalább egyet a technológia, ha nem követelné el tőlünk a termékek 80 százalékát a külföld, Dániától Japánig, Amerikától Olaszorszáig. A Csaba Szőnyegszövő Házipari Szövetkezet vezetésének jó szemét, merészségét, vállalkozókedvét bizonyítja, hogy bő tíz esztendőre sikeresen váltotta fel a hagyományos, de gazdaságtalan termékét, a torontáli szőnyeget Németh Éva egyedi tervezésű alkotásaival, s teremtett ezzel messzeföldön figyelemre méltó példát, és most, itt Szegeden is leltározható fejlődést.

Németh Éva kiállításának

azt a címet is adhatnánk — utal rá a meghívó szövege is —: *Variációk barnára és fehérre*. Ez valóban kifejezi a tervező művészetének egyik lényegét. Ezek a színek — a gyapjú nyers színétől, a tört fehérektől, az őszi erdők rozsdabarnáján, vörhenyes bogóin, a gyanta mézszínű cseppjein, a mezők okkerjein át, a lombok óarany színéig — a természetet lopják be a városlakó ember rideg paneljei közé, a nyugalom szigetét jelentik rohanó élettempójában, ott-honná enyhítik a lakás merev kereteit. De választott anyaga is egy szándékot segít. A rongy- és gyapjúszőnyegek puha tapintásukkal, természetes szálakkal, hol rusztikus, hol vibrálóan sejteltmes texturájukkal a motívumok-díszítések elemeit is meghatározzák. Régebbi munkáinak stilizált virágjai, madarai, fái, állatai és emberalakjai a legutóbbi alkotásokra a végletekig letisztultak — hoi élesen elváló

csíkok ellentéteivé válnak, hol mélyülő-sötétülő vagy ki-világosodó sávokká oldódnak, egyszer geometrikus frizekké alakulnak, ismét máskor puha tónusokként hullámsanak. Valamennyi alkotása visszafogott, szorosan kötődik választott anyagához, a gyapjú bolyhos-bozontos kötegeihez, a fehérített kenderszálak csikjaihoz; a szövés technikai kötetmeihez és az ebből adódó díszítőelemekhez.

Az utóbbi időszak egyik legszebb, legtöbb tanulságokkal szolgáló és sokak számára példát fölmutató kiállítását láthatjuk a szegedi Képtárban. Az már valóban a nagyszerű mecénás, a Csaba Szőnyegszövő Hísz nagyonalúságát dicséri, hogy erre az alkalomra a hazai eladásra kerülő választék jelentős részét fölkinálja a vásárlóknak a Kársz utcai népművészeti boltban. Külön elemzést érdemelne, ahogy Szekeres Mihály belsőépítész organikusán szép és tartalmas kiállítást rendezett a szőnyegekből, faliképekből.

Szürke jubileum

Húszéves a szegedi fotóklub. A hír már önmagában is figyelemre méltó. A művészeteknek ez az egyik legfrissebb hajtása a legnépszerűbbek közé tartozik, a szegedi csoportosulás az országban is úttörő jelentőségű volt. Jubileumot ünnepelni kétféleképpen lehet. Vagy számadással, a megtett út felmérésével, tehát az alkotók és munkák mérőföldköveket kijelölő darabjainak retrospektív bemutatásával, vagy új jelentkezéssel, friss művek fölsoportozásával. A jubileumi kiállítás rendezői az előbbi választották, de nem voltak elég elemzők és következtetők. (Ha a fotóklub egy-egy kisebb csoportja évenként megérdemel ennél jóval nagyobb szabású bemutatkozást, mi lehetett az akadály a mostani tartózkodó jubileumnak?)

Nem mintha nem szívesen néznénk ismét dr. Lajos Sándor néhány szürreális látásmóddal kacérokodó fotóját, Gyenes Kálmán azbesztruhá-

ba bújt olajos-úr-hajóit, dr. Pórszász János drámai fotógrafikáit, Süli István nagyszerű pantomimsorozatát, Nagy Sándor szellemes fotóépítőkockáit, dr. Somogyi Károlyné riportképeit, Horváth Dező elmuló paraszti világot gazdag emberséggel megörökítő képeit vagy Szávay István kiváló portréfényképet — de mindez csak emlékeztetőnek elég, a múlt elemző felméréséhez éppúgy kevés, mint továbbldító, holnapot kijelölő erőnek.

A szegedi fotóklub képes családjának munkásságát évek óta egy város kíséri érő figyelemmel. Örül a sikereknek, szurkol az évenként visszatérő tárlatokért, számon tartja a kisebb csoportok hasonló célra szövetkező tagjainak tevékenységét. A szegedi fotóklub tagjai jól bánnak az objektívvel — ők maguk emelték magasra azt a mércét, amely éppen ezen a jubileumon bizonyult magasnak.

Tandí Lajos

Tanácskozás az élelmiszer-törvényről

Az élelmiszer-törvény — a minőség törvénye —, ebből indulnak ki az élelmiszer-hálózat szakemberei, akik szerdán Budapesten országos értekezletet tartottak a fontosabb teendők meghatározására.

A szakemberek beszámoltak arról, hogy az élelmiszer-törvény végrehajtása során korszerűsítik az élelmiszer-ellenőrzés egész rendszerét.

Befejeződött az ITI kollokviuma

Elmulóban az az időszak, amelyben a színházi produkciókat csak a rendezők fémljelzik — állapították meg a Nemzetközi Színházi Intézet rendezte kollokvium résztvevői — több mint 20 ország drámaírói, színházi rendezői és más szakemberei — az MTA kongresszusi termében szerdán befejeződött háromnapos tanácskozáson. Elmondták: a jelenkori színház megújulásának alapfeltétele a modern dráma megújulása, a drámaírók és a színházak együttműködése. Jelenleg egyes színházak még mindig kényük-kedvük szerint változtatják az író alkotását, egyes írók viszont nem ismerik el a rendező önálló alkotóművészként, azt, hogy azoknak is lehetnek mondanivalói.

A tanácskozáson felszólaló hangszóltatók: a Nemzetközi Színházi Intézet (ITI) sajátos eszközeivel igyekezik megszűntetni ezt a konfliktust, elősegíti a drámaírók és a színházak együttműködését. Az ITI Budapesten működő nemzetközi információs

Elhunyt dr. Rátkai János

A Csongrád megyei Tanács végrehajtó bizottsága, az apparátusi párt-, szakszervezeti és KISZ-bizottság mély fájdalommal tudatja, hogy dr. Rátkai János, a végrehajtó bizottság egyházügyi titkára életének 61. évében súlyos betegség következtében 1978. december 13-án elhunyt. Emlékét kegyelettel megőrizzük. Temetéséről hamvasztását követően történik intézkedés.

Dr. Rátkai János 1951 óta dolgozott a tanács apparátusában. Volt népművelő, majd művészeti előadó, 1959-től egyházügyi kérdésekkel foglalkozott, mint a vb egyházügyi titkára. Az állam és az egyházak közötti kapcsolat, az együttműködés kialakításában kifejtett eredményes tevékenységért több kitüntetésben, elismerésben részesült. Legutóbb 1974-ben a Munka Érdemrend ezüst fokozatát kapta.

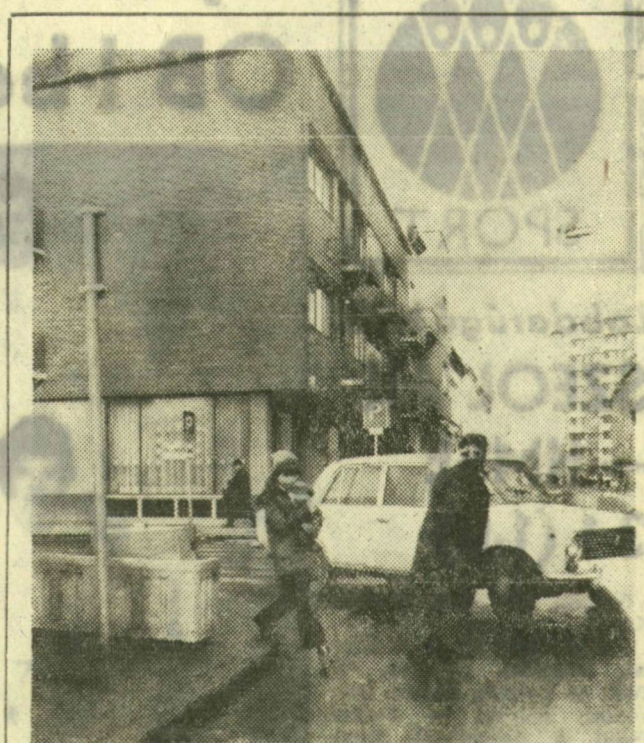
Halálával a megyei tanács apparátusa egy kiváló kommunista, tapasztalt munkatársat veszített el.

Csongrád megyei Tanács

Változatos karácsonyi tévéműsor

Rajz-, báb- és mesefilmek a kicsinyeknek, költészet, zene, sport, szórakoztató filmek a felnőtteknek — gazdag műsort kínál karácsonyra a televízió.

A gyermekeket számos kedvelt műsor: a Cimbor, a Papírsarkány, Zsebtévé és mások mellett két új tévéjátékkal örvendeztetni meg. Az egyik Priestley angol drámaíró alkotásából készült, s a világűrűl érkezett különös látogató, Snuki és az őt fogadó gyermekek kalandjairól szól. Erich Kästner: Az emberke című kisregényéből elevenedik meg a képernyőn Mákszem Matyi, minden idők legkisebb artistája. „Gyermekkrimi” is szórakoztatja majd az apróságokat. Az óvodásoknak szovjet rajzfilmeket vetítenek, a nagyobbak pedig a Rejtélyes sziget további három részét, a Robin Hood, valamint az Elza és kőlykei című filmeket láthatják.

Lépjén le!

Nem katonai parancsról van szó, civileknek szól, betonkemény tömörséggel. Megy a jámbor gyalogos az Oskola utcában, a szépen festett zebrán, és azon veszi észre magát a Somogyi utca torkolatában, hogy rákiált a betonvályú: ha nem akar lassú neki-futással magasat ugrani, vagy ha nem akar saját árnyékát is megelőzve hasra esni, lépjén csak le szépen a járdáról. Az nem számít, hogy közben törögeti a nyavalya a gyalogost is, meg az arrajáró autóst is. Az autós sem sejtí, hogy aki eddig nyílegyenesen előre ment, a legvégező lépésnél oldalra vált.

Emberek bosszantására tették volna oda azt a betonalkotmányt, amelyik talán a tankot is megvárta lársra készítené? Szögezzük le: több mint bosszantás. Azonban érdemes törnünk kis kobakunkat, hogyan

kerülhetett oda. Tíz ember talán fölemelni se tudná, húsz pedig nem férne hozzá. Ezt a vályút csak gép hozhatta ide. Vagy csak idefordította? Ha gép kellett hozzá, akkor valahol először ideterveztek, megrajzolták a helyét, „gépi kapacitást” szereztek, időt egyeztettek, aztán emelték, fordították, megnézték, ellenőrizték, és a legvégén ki is fizették a gép munkáját. A tévedés számí, hogy közben törögeti a nyavalya a gyalogost is, meg az arrajáró autóst is. Az autós sem sejtí, hogy aki eddig nyílegyenesen előre ment, a legvégező lépésnél oldalra vált.

A legnagyobb kérdés természetesen az, kinek lehet érdeke Szegeden, hogy az utca sarkán sok száz gyalogost naponta ríogató veszélyhelyzetet teremtsen? Ha magára ismerne, nézze meg a fényképet és gyönyörködjön benne. Ott van anyóka, ott van a gyerek, és ott az autó. Nem mi hívtuk od a ket.

H. D.

Új film

Szentimentális regény

Színes, szélesvásznú szovjet film. Vera Panova azonos című regényéből írta és rendezte Igor Maszlenyikov. Kép: Dmitrij Meszkolaj Gyenyiszov, Elena Prokiova, Elena Korenyeva.

Egy ideig nehéz mit kezdeni Surával. A nép egyszerű gyermeke, munkásfiú, két év egyházi iskolát járt mindössze, mégis Campanellát olvas, és a házasságot fölvalt modern társas kapcsolatokról értekezik. Arany János mondaná, e fiúból pap lesz. A történelmi idősorok elő szovjetállamban viszont újságíró lesz. Elviékben sziklaszilárd, s tetteiben is következetes mindaddig, míg az élet össze nem sodorja két lánnyal, a két Zójával.

A „kis Zója” fölvilágosítja arról, hogy nincs szerelem, csak különböző egyedek barátsága meg nemi kapcsolata — legföljebb akkor tűnődik el kissé, midőn a lány visszakérdez: szüleid is egyedek? Ekkor derül ki, árván nőtt föl, született elvesztette, innen hát szkeptikus filozófiája. Hanem a másik Zójával nehezebben boldogul. Belésszeret, s mint a végén maga is ráébred, érzelmeinek méltóbb társa a kis Zója lehetett volna, az élet azonban cudar játékot űz vele, a „nagy Zója” elhagyja, s ami kis Suránk saját bőrén tapasztalhatja azt az örökigazságot, ami már-már közhelyszámba megy, más az elmélet és más a gyakorlat.

Ennyi a történet abból a történelmi idők megélő szovjetállamból, amit röviden NEP-korszaknak szoktunk emlegetni. Természetesen ennek megfelelő társadalmi-politikai háttér bomlik ki a filmben. A hatalom megszállásért folytatott nehéz és emberpróbáló küzdelem, melynek során parázs viták zajlanak a burzsjúk szokásairól és a kispolgári életmódról, az őszinte és a manipulált emberi kapcsolatokról, sőt a hatalom megszállásért folytatott harcban eleső tártányék is röpködnek: Sura barátját, aki helyettes vállalt falusi riportot, meggyilkolják a kulákok. Vagyis a Szentimentális regény nem is olyan szentimentális.

N. L.

Olimpiai filmesek Moszkvában

Moszkvában az idén Ausztria, Magyarország, az NDK, Olaszország, Lengyelország, az Egyesült Államok, a Német Szövetségi Köztársaság, Csehszlovákia, Jugoszlávia, Japán filmesei készítették olimpiai témájú filmeket. Finnország televí-

ziós filmforgató csoportja jelenleg már a második dokumentumfilmet készíti a moszkvai olimpiáról. Az első filmet, amelyet a cannes-i filmfesztiválon mutattak be, 60 ország vásárolta meg. (BUDAPRESS-APN)

Dunántúli eredmények

Értekezlet Vépén

Nyugat-Dunántúl mezőgazdaságának és élelmiszeriparának helyzetét, a fejlesztés irányait tárgyalták meg szerdán Vépén, a Mezőgazdasági és Élelmiszerügyi Minisztérium, továbbá Győr-Sopron, Vas és Zala megye párt- és tanácsi vezetői. A dr. Soós Gábor államtitkár vezetésével lezajlott tanácskozáson megállapították, hogy az állattenyésztő, gabonatermesztő és erdőgazdasági jellegű nyugat-dunántúli megyék mezőgazdasága

az V. ötéves terv eddig eltelt időszakában a táj adottságainak megfelelően dinamikus fejlődött. Az élelmiszeripar fejlesztésének eredményeként javult a mezőgazdasági termelés és a feldolgozás összhangja. A következő évek feladata úgy irányítani a termelést, hogy a termékek minősége jobban igazodjon a népgazdasági, s ezen belül az exportigényekhez, javuljon a hatékonyság.